

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

13 septembrie 2016*

„Trimitere preliminară — Cetățenia Uniunii — Articolele 20 și 21 TFUE — Directiva 2004/38/CE — Drept de ședere într-un stat membru al unui resortisant al unui stat terț care are antecedente penale — Părinte care exercită în mod exclusiv autoritatea părintească în privința a doi copii minori, cetățeni ai Uniunii — Primul copil, cetățean al statului membru de reședință — Al doilea copil, cetățean al unui alt stat membru — Legislație națională care exclude acordarea unui permis de ședere acestui ascendent ca urmare a antecedentelor sale penale — Refuzul acordării dreptului de ședere care poate determina obligarea copiilor să părăsească teritoriul Uniunii”

În cauza C-165/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), prin decizia din 20 martie 2014, primită de Curte la 7 aprilie 2014, în procedura

Alfredo Rendón Marín

împotriva

Administración del Estado,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii M. Ilešič și L. Bay Larsen, doamna C. Toader și domnii D. Šváby, F. Biltgen și C. Lycourgos, președinți de cameră, domnii A. Rosas (raportor), E. Juhász, A. Borg Barthet și M. Safjan și doamnele M. Berger, A. Prechal și K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 iunie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Rendón Marín, de I. Aránzazu Triguero Hernández și de L. De Rossi, abogadas;
- pentru guvernul spaniol, de A. Rubio González și de L. Banciella Rodríguez-Miñón, în calitate de agenți;
- pentru guvernul danez, de C. Thorning și de M. Wolff, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: spaniola.

- pentru guvernul elen, de T. Papadopoulou, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de D. Colas și de R. Coesme, în calitate de agenți;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de L. D’Ascia, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul neerlandez, de M. Bulterman și de B. Koopman, în calitate de agenți;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, de K. Pawłowska și de M. Pawlicka, în calitate de agenți;
- pentru guvernul Regatului Unit, de M. Holt și de J. Beeko, în calitate de agenți, asistați de D. Blundell, barrister;
- pentru Comisia Europeană, de I. Martínez del Peral, de C. Tufvesson, de F. Castillo de la Torre și de M. Wilderspin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 februarie 2016,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 20 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Alfredo Rendón Marín, resortisant al unui stat terț și tatăl unor cetățeni ai Uniunii minori, în privința cărora exercită în mod exclusiv autoritatea părintească și care locuiesc în Spania de la naștere, pe de o parte, și Administración del Estado (Administrația de Stat, Spania), pe de altă parte, în legătură cu refuzul Director General de Inmigración del Ministerio de Trabajo e Inmigración (directorul general pentru imigrare din cadrul Ministerului Muncii și al Imigrării, Spania) de a-i acorda un permis de ședere în temeiul unor împrejurări excepționale, din cauza unor precedente penale.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit considerentelor (23) și (24) ale Directivei 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77, rectificări în JO 2004, L 229, p. 35, și în JO 2005, L 197, p. 34, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56):

„(23) Expulzarea cetățenilor Uniunii și a membrilor familiilor lor din motive de ordine publică sau de siguranță publică este o măsură care poate afecta grav persoanele care, folosindu-se de drepturile și libertățile conferite prin [T]ratat[ul] [CE], s-au integrat în mod real în statul membru gazdă. Domeniul de aplicare al unor asemenea măsuri trebuie, prin urmare, să fie restrâns, în conformitate cu principiul proporționalității, pentru a se ține seama de gradul de integrare a persoanelor în cauză, de durata șederii acestora în statul membru gazdă, de vârsta, de starea lor de sănătate, de situația lor familială și economică, precum și de legăturile lor cu țara de origine.

(24) În consecință, cu cât este mai mare gradul de integrare a cetățenilor Uniunii și a membrilor familiilor lor în statul membru gazdă, cu atât ar trebui să fie mai mare gradul lor de protecție împotriva expulzării. O măsură de expulzare îndreptată împotriva unor cetățeni ai Uniunii care au locuit mulți ani pe teritoriul statului membru gazdă și, în special, dacă s-au născut și și-au avut reședința acolo întreaga lor viață, ar trebui să se ia numai în împrejurări excepționale, pentru motive imperative ce țin de siguranța publică. De asemenea, astfel de împrejurări excepționale ar trebui avute în vedere și în cazul unei măsuri de expulzare luată împotriva unor minori, pentru a se proteja legăturile acestora cu familia, în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului, încheiată la 20 noiembrie 1989.”

4 Articolul 2 din Directiva 2004/38, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive:

1. prin «cetățean al Uniunii» se înțelege orice persoană având cetățenia unui stat membru;

2. prin «membru de familie» se înțelege:

[...]

(d) ascendenții direcți care se află în întreținere și cei ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b);

3. prin «stat membru gazdă» se înțelege statul membru în care se deplasează un cetățean al Uniunii în scopul de a-și exercita dreptul la liberă circulație și ședere.”

5 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Destinatarii”, prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică oricărui cetățean al Uniunii care se deplasează sau își are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, precum și membrilor familiei sale, conform definiției de la articolul 2 punctul 2, care îl însoțesc sau i se alătură.

(2) Fără a aduce atingere vreunui drept individual de liberă circulație și ședere pe care persoanele în cauză îl pot avea în nume propriu, statul membru gazdă facilitează, în conformitate cu legislația sa internă, intrarea și șederea următoarelor persoane:

(a) orice alți membri de familie, indiferent de cetățenia lor, care nu se încadrează în definiția de la articolul 2 punctul 2 și care, în țara din care au venit, se află în întreținerea sau sunt membri ai gospodăriei cetățeanului Uniunii care beneficiază de dreptul de ședere cu titlu principal [...];

[...]

Statul membru gazdă întreprinde o examinare amănunțită a situației personale și justifică refuzul acordării dreptului de intrare sau ședere acestor persoane.”

6 Articolul 7 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de ședere pentru o perioadă mai mare de trei luni”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Toți cetățenii Uniunii au dreptul de ședere pe teritoriul altui stat membru pentru o perioadă mai mare de trei luni în cazurile în care:

(a) sunt lucrători care desfășoară activități salariate sau activități independente în statul membru gazdă sau

(b) dispun de suficiente resurse pentru ei și pentru membrii familiilor lor, astfel încât să nu devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în cursul șederii și dețin asigurări medicale complete în statul membru gazdă sau

[...]

(d) sunt membri de familie care însoțesc ori se alătură unui cetățean al Uniunii care îndeplinește el însuși condițiile menționate la litera (a), (b) sau (c).

(2) Dreptul de ședere prevăzut la alineatul (1) se extinde asupra membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru, în cazul în care însoțesc ori se alătură cetățeanului Uniunii în statul membru gazdă, cu condiția ca cetățeanul Uniunii să îndeplinească condițiile menționate la alineatul (1) litera (a), (b) sau (c).”

7 În capitolul IV din Directiva 2004/38, intitulat „Dreptul de ședere permanentă”, articolul 16 din aceasta, intitulat „Regula generală pentru cetățenii Uniunii și pentru membrii familiilor acestora”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Cetățenii Uniunii care și-au avut reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani dobândesc dreptul de ședere permanentă pe teritoriul acestuia. Acest drept nu face obiectul condițiilor prevăzute la capitolul III.

(2) Alineatul (1) se aplică și în cazul membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru și care și-au avut reședința legală împreună cu cetățeanul Uniunii în statul membru gazdă în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani.”

8 Articolul 27 alineatele (1) și (2) din Directiva 2004/38, care figurează în cadrul capitolului VI din aceasta, intitulat „Restrângerea dreptului de intrare și dreptului de ședere pentru motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică”, prevede:

„(1) Sub rezerva dispozițiilor prezentului capitol, statele membre pot restrânge libertatea de circulație și de ședere a cetățenilor Uniunii și a membrilor lor de familie, indiferent de cetățenie, pentru motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică. Aceste motive nu pot fi invocate în scopuri economice.

(2) Măsurile luate din motive de ordine publică sau siguranță publică respectă principiul proporționalității și se întemeiază exclusiv pe conduita persoanei în cauză. Condamnările penale anterioare nu pot justifica în sine luarea unor asemenea măsuri.

Conduita persoanei în cauză trebuie să constituie o amenințare reală, prezentă și suficient de gravă la adresa unui interes fundamental al societății. Nu pot fi acceptate motivări care nu sunt direct legate de caz sau care sunt legate de considerații de prevenție generală.”

9 Articolul 28 din directiva menționată, intitulat „Protecția împotriva expulzării”, prevede:

„(1) Înainte de a lua o decizie de expulzare de pe teritoriul său din motive de ordine publică sau siguranță publică, statul membru gazdă ia în considerare diverși factori precum durata șederii individului respectiv pe teritoriul său, vârsta acestuia, starea lui de sănătate, situația sa familială și economică, integrarea sa socială și culturală în statul membru gazdă și legăturile sale cu țara de origine.

(2) Statul membru gazdă nu poate lua o decizie de expulzare împotriva unui cetățean al Uniunii sau a membrilor familiei sale, indiferent de cetățenie, care au dobândit dreptul de ședere permanentă pe teritoriul său, cu excepția cazurilor în care există motive imperative de ordine publică sau siguranță publică.

(3) Nu se poate lua o decizie de expulzare împotriva cetățenilor Uniunii, indiferent de cetățenia acestora, cu excepția cazului în care decizia se bazează pe motive imperative de siguranță publică definite de statele membre, dacă aceștia:

- (a) și-au avut reședința în statul membru gazdă în cei zece ani anteriori sau
- (b) sunt minori, cu excepția cazului în care expulzarea este în interesul copilului, în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului, încheiată la 20 noiembrie 1989.”

Dreptul spaniol

10 Articolul 31 alineatul 3 din Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (Legea organică 4/2000 privind drepturile și libertățile străinilor în Spania și integrarea lor socială) din 11 ianuarie 2000 (BOE nr. 10 din 12 ianuarie 2000, p. 1139) prevede posibilitatea de a acorda un permis de ședere temporară pentru motive excepționale, fără a fi necesar ca resortisantul unui stat terț să fi avut în prealabil viză.

11 Articolul 31 alineatele 5 și 7 din această lege prevede:

„5. Pentru a autoriza șederea temporară a unui străin, este necesar ca acesta din urmă să nu aibă antecedente penale în Spania sau în țările în care a locuit anterior, pentru infracțiuni care există în ordinea juridică spaniolă, și să nu fi fost expulzat de pe teritoriul statelor cu care Spania a încheiat un acord în acest sens.

[...]

7. Pentru reînnoirea permisului de ședere temporară, după caz, vor fi examinate:

- a) antecedentele penale, ținând seama de existența unor reduceri de pedeapsă sau a unor situații de reducere condiționată a pedepsei sau de suspendare a pedepsei privative de libertate;
- b) nerespectarea obligațiilor persoanei în materie fiscală și de securitate socială.

În vederea acestei reînnoiri, se va lua în considerare în special efortul de integrare manifestat de resortisantul străin și care militează în favoarea reînnoirii, care va trebui dovedit printr-un raport pozitiv al comunității autonome care atestă că persoana a asistat la formările prevăzute la articolul 2b din prezenta lege.”

12 Real Decreto 2393/2004 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000 (Decretul regal 2393/2004 privind aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii organice 4/2000) din 30 decembrie 2004 (BOE nr. 6 din 7 ianuarie 2005, p. 485) prevedea la alineatul 4 al primei sale dispoziții adiționale:

„[...] [S]ecretariatul de stat pentru imigrare și emigrare, pe baza raportului prealabil al Secretariatului de stat pentru afaceri interne, poate elibera permise de ședere temporară în cazul unor împrejurări excepționale neprevăzute în Regulamentul de punere în aplicare a Legii [4/2000].”

- 13 Articolele 124 și 128 din Real Decreto 557/2011 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, tras su reforma por Ley Orgánica 2/2009 (Decretul regal 557/2011 privind aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii organice 4/2000, după modificarea prin Legea organică 2/2009) din 20 aprilie 2011 (BOE nr. 103 din 30 aprilie 2011, p. 43821), prevăd posibilitatea de a solicita un permis de ședere temporară pe baza unor împrejurări excepționale pentru rădăcini familiale (*arraigo familiar*) cu condiția ca solicitantul să nu aibă antecedente penale în Spania sau în țările în care a locuit anterior pentru infracțiuni care există în ordinea juridică spaniolă.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 14 Domnul Rendón Marín, resortisant columbian, este tatăl a doi copii minori născuți la Malaga (Spania), și anume un băiat care are cetățenie spaniolă și o fată care are cetățenie poloneză. Acești copii au locuit întotdeauna în Spania.
- 15 Din dosarul de care dispune Curtea reiese că domnul Rendón Marín a primit, printr-o decizie pronunțată de Juzgado de primera instancia de Málaga (Tribunalul de Primă Instanță din Malaga, Spania), la 13 mai 2009, drepturile exclusive de exercitare a autorității părintești și de îngrijire a copiilor săi. Domiciliul mamei acestora din urmă, resortisant polonez, este necunoscut. Potrivit deciziei de trimitere, cei doi copii primesc îngrijiri și educație școlară adecvate.
- 16 Domnul Rendón Marín are antecedente penale: printre altele, el a fost condamnat în Spania la o pedeapsă de nouă luni de închisoare. Cu toate acestea, o suspendare provizorie de doi ani a acestei pedepse i-a fost acordată începând cu 13 februarie 2009. La data deciziei de trimitere, și anume la 20 martie 2014, persoana interesată se afla în așteptarea unei decizii cu privire la o cerere de înlăturare a mențiunii referitoare la antecedentele sale penale din cazierul său judiciar (*cancelación*).
- 17 La 18 februarie 2010, domnul Rendón Marín a depus la directorul general al imigrării din cadrul Ministerului Muncii și al Imigrării o cerere pentru acordarea unui permis de ședere temporară pe baza unor împrejurări excepționale, potrivit alineatului 4 al primei dispoziții adiționale din Decretul regal 2393/2004.
- 18 Prin decizia din 13 iulie 2010, cererea domnului Rendón Marín a fost respinsă, în temeiul dispozițiilor articolului 31 alineatul 5 din Legea 4/2000, din cauza existenței unor antecedente penale.
- 19 Întrucât calea de atac formulată de domnul Rendón Marín împotriva acestei decizii a fost respinsă printr-o hotărâre a Audiencia Nacional (Curtea Națională, Spania) din 21 martie 2012, acesta a declarat recurs împotriva acestei hotărâri la Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania).
- 20 Domnul Rendón Marín și-a întemeiat recursul pe un motiv de drept unic reprezentat, pe de o parte, de interpretarea eronată a Hotărârii din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), și a Hotărârii din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), întrucât jurisprudența care rezultă din aceste hotărâri ar fi trebuit să conducă, în opinia sa, la acordarea permisului de ședere solicitat, precum și, pe de altă parte, de încălcarea articolului 31 alineatele (3) și (7) din Legea 4/2000.
- 21 Instanța de trimitere arată că, independent de împrejurările concrete din cauza principală, în aceasta, ca și în cauzele care au determinat pronunțarea Hotărârii din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), și a Hotărârii din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), refuzul de a-i acorda domnului Rendón Marín permisul de ședere în Spania ar implica o plecare forțată a acestuia de pe teritoriul spaniol și, prin urmare, de pe cel al Uniunii Europene și, pe cale de consecință, o ieșire de pe acest teritoriu a celor doi copii minori, dependenți de persoana interesată. Această instanță arată totuși că, spre deosebire de situațiile examinate în Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), și în Hotărârea din

8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), legislația națională aplicabilă prevede o interdicție de a acorda un permis de ședere în cazul în care solicitantul are antecedente penale în Spania.

- 22 În consecință, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dreptul național care interzice, fără posibilitate de derogare, acordarea unui permis de ședere în ipoteza unor antecedente penale în țara în care este solicitat permisul, chiar dacă aceasta presupune consecința ineluctabilă a privării unui minor, resortisant al Uniunii și dependent de solicitantul permisului menționat, de dreptul său de ședere în Uniune, este conform cu jurisprudența Curții referitoare la articolul 20 TFUE, invocată în speță.
- 23 În aceste condiții Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Este compatibilă cu articolul 20 TFUE, interpretat în lumina Hotărârii din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), și a Hotărârii din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), o reglementare națională care exclude posibilitatea acordării unui permis de ședere părintelui unui cetățean al Uniunii minor și dependent de acesta, pentru motivul că are antecedente penale în țara în care a formulat cererea, deși aceasta presupune plecarea forțată de pe teritoriul Uniunii a minorului, care trebuie să își însoțească părintele?”

Cu privire la existența în continuare a litigiului principal

- 24 Atât din textul, cât și din economia articolului 267 TFUE rezultă că procedura preliminară presupune ca un litigiu să fie efectiv pendinte în fața instanțelor naționale, acestea fiind chemate să pronunțe în cadrul său o decizie susceptibilă să ia în considerare hotărârea pronunțată cu titlu preliminar de către Curte (Hotărârea din 11 septembrie 2008, UGT-Rioja și alții, C-428/06-C-434/06, EU:C:2008:488, punctul 39 și jurisprudența citată). Prin urmare, Curtea poate să verifice din oficiu existența în continuare a litigiului principal.
- 25 În speță, litigiul privește refuzul de a-i acorda domnului Rendón Marín un permis de ședere temporară în Spania, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) fiind sesizat cu un recurs împotriva Hotărârii Audiencia Nacional (Curtea Națională) din 21 martie 2012 prin care a fost respinsă acțiunea împotriva deciziei de respingere a cererii de permis de ședere formulate de persoana interesată.
- 26 Or, din dosarul de care dispune Curtea, precum și din observațiile formulate în ședință de domnul Rendón Marín și de guvernul spaniol reiese că, după ce Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a introdus prezenta cerere de decizie preliminară, reclamantul din litigiul principal a depus, la reprezentanța guvernului din Malaga, două noi cereri de permis de ședere temporară pentru împrejurări excepționale, cea de a doua fiind admisă.
- 27 În ședință, guvernul spaniol a indicat astfel că, la 18 februarie 2015, Subdelegación del Gobierno en Málaga (reprezentanța guvernului în provincia Malaga, Spania) i-a acordat domnului Rendón Marín un permis de ședere temporară. În această privință, din observațiile orale ale domnului Rendón Marín reiese că el a obținut acest permis de ședere temporară pentru împrejurări excepționale întemeiate pe rădăcinile familiale, în temeiul articolelor 124 și 128 din Decretul regal 557/2011, ca urmare a înlăturării mențiunii privind antecedentele penale din cazierul său judiciar (*cancelación*) de către autoritatea spaniolă competentă.
- 28 În aceste condiții, instanța de trimitere a fost invitată să indice Curții dacă aprecia că răspunsul Curții îi era în continuare necesar pentru a se pronunța.

- 29 Prin scrisoarea din 9 martie 2016, instanța de trimitere a constatat că cererea formulată în acțiunea în contencios administrativ având ca obiect obținerea unui permis de ședere temporară fusese admisă prin decizia adoptată la 18 februarie 2015 de reprezentanța guvernului în provincia Malaga, dar a adăugat că dorea să își mențină cererea de decizie preliminară.
- 30 Astfel, potrivit instanței de trimitere, acordarea în favoarea domnului Rendón Marín a unui permis de ședere în luna februarie a anului 2015 nu echivalează cu admiterea pe deplin a cererilor formulate în cadrul acțiunii principale. Aceasta apreciază astfel că, dacă acțiunea în contencios administrativ ar fi fost admisă, decizia atacată din 13 iulie 2010, prin care a fost respinsă cererea persoanei interesate de acordare a unui permis de ședere, ar fi fost declarată ilegală, iar acordarea unui astfel de permis rezultat din aceasta ar fi produs efecte de la acea dată. Or, nulitatea deciziei menționate și acordarea unui permis de ședere la respectiva dată ar putea avea, pentru reclamantul din litigiul principal, consecințe care depășesc această acordare în sine, precum o despăgubire pentru pierderea unor contracte de muncă, de contribuții sociale sau de cotizații la securitatea socială, inclusiv, dacă este cazul, dreptul de a dobândi cetățenia spaniolă.
- 31 Prin urmare, este necesar să se constate că litigiul principal este în continuare pendinte la instanța de trimitere și că un răspuns al Curții la întrebarea adresată rămâne util pentru soluționarea acestui litigiu.
- 32 Prin urmare, este necesară pronunțarea cu privire la cererea de decizie preliminară.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 33 În cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte, instituită la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. Astfel, misiunea Curții este aceea de a interpreta toate dispozițiile de drept al Uniunii care sunt necesare instanțelor naționale pentru a statua în cauzele cu care sunt sesizate, chiar dacă respectivele dispoziții nu sunt expres indicate în întrebările adresate de aceste instanțe (a se vedea în special Hotărârea din 14 octombrie 2010, Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, punctul 39, Hotărârea din 30 mai 2013, Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, punctul 30, și Hotărârea din 19 septembrie 2013, Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, punctul 40).
- 34 În consecință, chiar dacă instanța de trimitere și-a limitat întrebarea la interpretarea articolului 20 TFUE, această împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă această instanță s-a referit sau nu s-a referit la acestea în enunțul întrebării sale. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele respectivului drept care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (a se vedea în special Hotărârea din 14 octombrie 2010, Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, punctul 40, Hotărârea din 30 mai 2013, Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, punctul 31, și Hotărârea din 19 septembrie 2013, Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, punctul 41).
- 35 În lumina acestei jurisprudențe și ținând seama de elementele care figurează în decizia de trimitere, întrebarea adresată trebuie reformulată în sensul că, prin aceasta, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 21 TFUE și Directiva 2004/38, pe de o parte, precum și articolul 20 TFUE, pe de altă parte, trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale prin care se impune să se refuze în mod automat unui resortisant al unui stat terț acordarea unui permis de ședere pe teritoriul statului membru în cauză în cazul în care acest resortisant are antecedente penale, în condițiile în care persoana interesată asigură în mod exclusiv întreținerea a doi copii minori, cetățeni ai Uniunii, care locuiesc cu aceasta în statul membru menționat de la nașterea lor, fără să își fi exercitat dreptul la liberă circulație, iar acest refuz are drept consecință faptul de a li se impune acestor copii să părăsească teritoriul Uniunii.

36 În această privință, trebuie amintit de la bun început că eventualele drepturi conferite resortisanților unor state terțe prin dispozițiile dreptului Uniunii privind cetățenia Uniunii nu sunt drepturi proprii, ci drepturi derivate din exercitarea libertății de circulație de către un cetățean al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2013, Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 35, Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 22, și Hotărârea din 12 martie 2014, O. și B., C-456/12, EU:C:2014:135, punctul 36, precum și jurisprudența citată). Astfel, un drept de ședere derivat în favoarea unui resortisant al unui stat terț există, în principiu, numai în cazul în care este necesar pentru exercitarea efectivă de către un cetățean al Uniunii a drepturilor sale de liberă circulație și de ședere în aceasta.

37 În acest context, trebuie să se examineze dacă un resortisant al unui stat terț cum este domnul Rendón Marín poate beneficia de un drept de ședere derivat întemeiat fie pe articolul 21 TFUE și pe Directiva 2004/38, fie pe articolul 20 TFUE și, dacă este cazul, dacă antecedentele sale penale pot justifica o limitare a acestui drept.

Cu privire la articolul 21 TFUE și la Directiva 2004/38

Cu privire la existența unui drept de ședere derivat întemeiat pe articolul 21 TFUE și pe Directiva 2004/38

38 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2004/38 definește ca fiind „destinatari” ai drepturilor conferite de aceasta „[orice] cetățean al Uniunii care se deplasează sau își are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, precum și membrii familiei sale, conform definiției de la articolul 2 punctul 2, care îl însoțesc sau i se alătură”.

39 În speță, domnul Rendón Marín este resortisant al unui stat terț, tatăl unor cetățeni ai Uniunii minori, în privința cărora exercită în mod exclusiv autoritatea părintească și care au locuit întotdeauna în același stat membru, și anume în Regatul Spaniei.

40 Întrucât fiul domnului Rendón Marín, care este un copil minor, nu și-a exercitat niciodată dreptul la liberă circulație și a locuit întotdeauna în statul membru a cărui cetățenie o are, trebuie să se constate că acest copil nu intră în sfera noțiunii „destinatar” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2004/38, astfel încât aceasta din urmă nu îi este aplicabilă (Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Dereci și alții, C-256/11, EU:C:2011:734, punctul 57, și Hotărârea din 6 decembrie 2012, O și alții, C-356/11 și C-357/11, EU:C:2012:776, punctul 42).

41 În schimb, astfel cum au subliniat guvernele spaniol, grec, italian și polonez, precum și Comisia, fiica domnului Rendón Marín, copil minor care are cetățenie poloneză și locuiește de la naștere în Spania, intră în sfera noțiunii „destinatar” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2004/38.

42 Astfel, Curtea a subliniat că situația, în statul membru gazdă, a resortisantului unui alt stat membru care s-a născut în statul membru gazdă și care nu și-a exercitat niciodată dreptul la liberă circulație nu poate, numai din această cauză, să fie asimilată cu o situație pur internă care îl privează pe resortisantul respectiv, în statul membru gazdă, de beneficiul dispozițiilor dreptului Uniunii în materie de liberă circulație și de ședere a persoanelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 19).

43 În consecință, fiica domnului Rendón Marín are dreptul de a se prevala de articolul 21 alineatul (1) TFUE și de dispozițiile adoptate pentru punerea sa în aplicare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 26).

44 În aceste împrejurări, articolul 21 alineatul (1) TFUE și Directiva 2004/38 îi conferă, în principiu, fiicei domnului Rendón Marín un drept de ședere în Spania.

- 45 Cu toate acestea, potrivit Curții, acest drept de ședere al cetățenilor Uniunii pe teritoriul unui alt stat membru decât cel al cărui cetățeni sunt este recunoscut sub rezerva limitărilor și a condițiilor prevăzute de Tratatul FUE, precum și de dispozițiile adoptate pentru aplicarea sa (Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 26), aplicarea acestor limitări și condiții trebuind să fie făcută cu respectarea limitelor impuse de dreptul Uniunii și în conformitate cu principiile generale ale acestui drept, în special principiul proporționalității (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 17 septembrie 2002, Baumbast și R, C-413/99, EU:C:2002:493, punctul 91, și Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 32).
- 46 În ceea ce privește aceste condiții, trebuie precizat că toți cetățenii Uniunii au dreptul de ședere pentru o perioadă mai mare de trei luni pe teritoriul unui alt stat membru decât cel al căror resortisanți sunt, dacă, printre altele, dispun, conform articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38, de suficiente resurse pentru ei și pentru membrii familiilor lor, astfel încât să nu devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în cursul șederii și dețin asigurări medicale complete în statul membru gazdă.
- 47 Cu excepția situației în care fiica domnului Rendón Marín a dobândit un drept de ședere permanent în Spania, în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 2004/38, caz în care dreptul său de ședere nu ar fi supus condițiilor prevăzute în capitolul III din această directivă și în special celor menționate la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din aceasta, un drept de ședere îi poate fi acordat numai dacă îndeplinește condițiile prevăzute la respectivul articol 7 alineatul (1) litera (b).
- 48 În această privință, Curtea a statuat deja că, deși cetățeanul Uniunii trebuie să dispună de resurse suficiente, dreptul Uniunii nu cuprinde totuși nici cea mai mică cerință în ceea ce privește proveniența acestora, ele putând fi furnizate, printre altele, de resortisantul unui stat terț, părinte al cetățenilor minori în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 30, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 27).
- 49 În speță, din decizia de trimitere reiese că copiii domnului Rendón Marín primesc îngrijire și educație școlară adecvate. În plus, guvernul spaniol a precizat în ședință că, în temeiul legislației spaniole, domnul Rendón Marín beneficiază de o asigurare medicală pentru el și pentru copiii săi. În aceste condiții, este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă fiica domnului Rendón Marín dispune, ea însăși sau prin intermediul tatălui ei, de resurse suficiente și de o asigurare medicală completă, în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38.
- 50 În ceea ce privește aspectul dacă domnul Rendón Marín, resortisant al unui stat terț, poate, în calitate de ascendent direct al unui cetățean al Uniunii care ar beneficia de drept de ședere în temeiul Directivei 2004/38, să invoce un drept de ședere derivat, din jurisprudența Curții reiese că calitatea de membru de familie aflat „în întreținerea” cetățeanului Uniunii titular al dreptului de ședere rezultă dintr-o situație de fapt caracterizată prin împrejurarea că sprijinul material acordat membrului de familie este asigurat de titularul dreptului de ședere, astfel încât, atunci când survine situația opusă, precum în speță, și anume când titularul dreptului de ședere se află în întreținerea resortisantului unui stat terț, acesta din urmă nu poate să invoce calitatea de ascendent aflat „în întreținere[a]” titularului menționat, în sensul Directivei 2004/38, pentru a beneficia de un drept de ședere în statul membru gazdă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 25).
- 51 Cu toate acestea, s-a constatat că refuzul de a permite unui părinte, resortisant al unui stat terț, care exercită efectiv autoritatea părintească în privința unui cetățean al Uniunii minor, să locuiască împreună cu acest cetățean în statul membru gazdă ar lipsi de orice efect util dreptul de ședere al acestuia din urmă, dat fiind că, pentru un copil minor, a beneficia de dreptul de ședere implică în mod necesar ca acest copil să aibă dreptul de a fi însoțit de persoana care exercită efectiv autoritatea părintească în privința sa și, prin urmare, ca această persoană să fie în măsură să aibă reședința

împreună cu el în statul membru gazdă pe durata acestei șederi (a se vedea Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 45, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 28).

- 52 Astfel, dacă articolul 21 TFUE și Directiva 2004/38 conferă un drept de ședere în statul membru gazdă resortisantului minor al altui stat membru care îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată, aceleași dispoziții permit părintelui care exercită efectiv autoritatea părintească în privința acestui resortisant să locuiască împreună cu el în statul membru gazdă (Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctele 46 și 47, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 29).
- 53 Făcând abstracție de ipoteza avută în vedere la punctul 47 din prezenta hotărâre, dacă, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, astfel cum s-a subliniat la punctul 49 din aceeași hotărâre, fiica domnului Rendón Marín îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2004/38 pentru a putea beneficia de un drept de ședere în Spania în temeiul articolului 21 TFUE și al directivei menționate, acestea din urmă trebuie interpretate în sensul că se opun, în principiu, ca un drept de ședere derivat pe teritoriul acestui stat membru să îi fie refuzat domnului Rendón Marín.

Cu privire la incidența antecedentelor penale asupra recunoașterii unui drept de ședere derivat în lumina articolelor 27 și 28 din Directiva 2004/38

- 54 Trebuie să se examineze în prezent aspectul dacă eventualul drept de ședere derivat al domnului Rendón Marín poate fi limitat de o reglementare națională cum este cea în discuție în litigiul principal.
- 55 În această privință, trebuie amintit că dreptul de ședere în Uniune al cetățenilor Uniunii și al membrilor familiilor lor nu este unul necondiționat, ci poate fi supus limitărilor și condițiilor prevăzute de tratat, precum și de dispozițiile adoptate pentru punerea sa în aplicare (a se vedea în special Hotărârea din 10 iulie 2008, Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, punctul 21 și jurisprudența citată).
- 56 Trebuie să se arate de asemenea că, din cuprinsul considerentului (23) al Directivei 2004/38 reiese că expulzarea cetățenilor Uniunii și a membrilor familiilor lor din motive de ordine publică sau de siguranță publică poate afecta grav persoanele care, folosindu-se de drepturile și de libertățile conferite prin tratat, s-au integrat în mod real în statul membru gazdă. Din acest motiv, astfel cum reiese din cuprinsul considerentului (24) al Directivei 2004/38, aceasta instaurează un regim de protecție împotriva măsurilor de expulzare întemeiat pe gradul de integrare a persoanelor în cauză în statul membru gazdă, astfel încât, cu cât este mai mare gradul de integrare a cetățenilor Uniunii și a membrilor familiilor lor în statul membru gazdă, cu atât ar trebui să fie mai mare gradul lor de protecție împotriva expulzării (Hotărârea din 23 noiembrie 2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, punctele 24 și 25).
- 57 În ceea ce privește cauza principală, limitările aduse dreptului de ședere decurg în special din articolul 27 alineatul (1) din Directiva 2004/38, dispoziție care permite statelor membre să restrângă dreptul de ședere al cetățenilor Uniunii sau al membrilor familiilor acestora, indiferent de cetățenia lor, în special pentru motive de ordine publică sau de siguranță publică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2008, Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, punctul 22).
- 58 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că excepția de ordine publică reprezintă o derogare de la dreptul de ședere al cetățenilor Uniunii sau al membrilor familiilor acestora, care trebuie interpretată strict și a cărei întindere nu poate fi determinată în mod unilateral de statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 decembrie 1974, van Duyn, 41/74, EU:C:1974:133, punctul 18, Hotărârea

din 27 octombrie 1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, punctul 33, Hotărârea din 29 aprilie 2004, Orfanopoulos și Oliveri, C-482/01 și C-493/01, EU:C:2004:262, punctul 65, Hotărârea din 27 aprilie 2006, Comisia/Germania, C-441/02, EU:C:2006:253, punctul 34, precum și Hotărârea din 7 iunie 2007, Comisia/Țările de Jos, C-50/06, EU:C:2007:325, punctul 42).

- 59 Astfel cum reiese din articolul 27 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 2004/38, pentru a fi justificate, măsurile de restrângere a dreptului de ședere al unui cetățean al Uniunii sau al unui membru al familiei sale, în special cele de ordine publică, trebuie să respecte principiul proporționalității și să se întemeieze exclusiv pe conduita persoanei în cauză.
- 60 Este necesar să se adauge că la articolul 27 alineatul (2) din Directiva 2004/38 se subliniază că existența unor condamnări penale anterioare nu poate justifica în sine luarea unor măsuri de ordine publică sau de siguranță publică, că conduita persoanei în cauză trebuie să constituie o amenințare reală și prezentă la adresa unui interes fundamental al societății sau al statului membru în cauză și că nu pot fi acceptate motivări care nu sunt direct legate de caz sau care sunt legate de considerații de prevenție generală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2008, Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, punctele 23 și 24, precum și Hotărârea din 23 noiembrie 2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, punctul 48).
- 61 În consecință, dreptul Uniunii se opune unei limitări a dreptului de ședere întemeiate pe considerații de prevenție generală și decise în scopul de a-i descuraja pe alți străini, în special în cazul în care această măsură a fost pronunțată în mod automat în urma unei condamnări penale, fără a ține seama nici de conduita autorului infracțiunii, nici de pericolul pe care îl reprezintă pentru ordinea publică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 aprilie 2006, Comisia/Germania, C-441/02, EU:C:2006:253, punctul 93 și jurisprudența citată).
- 62 Astfel, pentru a aprecia dacă o măsură de îndepărtare este proporțională cu scopul legitim urmărit, în speță protecția ordinii publice sau a siguranței publice, trebuie luate în considerare criteriile de la articolul 28 alineatul (1) din Directiva 2004/38, și anume durata șederii persoanei interesate pe teritoriul statului membru gazdă, vârsta acesteia, starea sa de sănătate, situația sa familială și economică, integrarea sa socială și culturală în statul membru gazdă și intensitatea legăturilor sale cu țara sa de origine. Este important ca gradul de gravitate a infracțiunii să fie și el apreciat în cadrul principiului proporționalității.
- 63 Or, trebuie să se arate că reglementarea în discuție în litigiul principal condiționează în mod automat și fără nicio posibilitate de derogare obținerea unui permis de ședere inițial de lipsa antecedentelor penale în Spania sau în țările în care persoana interesată a locuit anterior.
- 64 În speță, în decizia de trimitere se arată că, în aplicarea acestei reglementări, cererea de acordare a unui permis de ședere temporară pe baza unor împrejurări excepționale depusă de domnul Rendón Marín la 18 februarie 2010 a fost respinsă ca urmare a existenței unor antecedente penale. Permisul de ședere solicitat a fost astfel refuzat în mod automat, fără a se lua în considerare situația specială a reclamantului din litigiul principal, și anume fără a se evalua nici conduita sa, nici eventualul pericol actual pe care îl putea reprezenta pentru ordinea publică sau pentru siguranța publică.
- 65 În ceea ce privește aprecierea împrejurărilor relevante în speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că domnul Rendón Marín a fost condamnat pentru o infracțiune săvârșită în anul 2005. Această condamnare penală anterioară nu poate motiva, în sine, refuzul acordării unui permis de ședere. În condițiile în care conduita persoanei în cauză trebuie să constituie o amenințare reală, prezentă și suficient de gravă la adresa unui interes fundamental al societății, iar Curtea a subliniat că, în principiu, condiția privind existența unei amenințări prezente trebuie să fie îndeplinită la momentul la care intervine măsura în cauză (a se vedea în special Hotărârea din 27 octombrie 1977, Bouchereau,

30/77, EU:C:1977:172, punctul 28), această situație nu pare să se regăsească în speță, din moment ce pedeapsa cu închisoarea la care a fost condamnat domnul Rendón Marín a fost suspendată și nu pare să fi fost executată.

- 66 În ceea ce privește, pe de altă parte, eventuala îndepărtare a domnului Rendón Marín, trebuie, pe de o parte, să se țină seama de drepturile fundamentale a căror respectare este asigurată de Curte, în special dreptul la respectarea vieții private și de familie astfel cum este prevăzut la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 noiembrie 2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, punctul 52) și, pe de altă parte, să se respecte principiul proporționalității. Acest articol 7 din cartă trebuie examinat în raport cu obligația de a lua în considerare interesul superior al copilului, recunoscut la articolul 24 alineatul (2) din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 decembrie 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punctele 53 și 54).
- 67 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, articolul 21 TFUE și Directiva 2004/38 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale prin care se impune să se refuze automat acordarea unui permis de ședere resortisantului unui stat terț, părinte al unui copil minor cetățean al Uniunii care se află în întreținerea sa și care are reședința împreună cu acesta în statul membru gazdă, pentru simplul motiv că are antecedente penale.

Cu privire la articolul 20 TFUE

Cu privire la existența unui drept de ședere derivat în temeiul articolului 20 TFUE

- 68 În ipoteza în care instanța de trimitere ar ajunge, cu ocazia verificării condițiilor prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2004/38, la concluzia că aceste condiții nu sunt îndeplinite și, în orice caz, în ceea ce îl privește pe fiul domnului Rendón Marín, copil minor, care a avut întotdeauna reședința în statul membru a cărui cetățenie o are, trebuie analizat aspectul dacă un drept de ședere derivat în favoarea domnului Rendón Marín se poate întemeia, dacă este cazul, pe articolul 20 TFUE.
- 69 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, articolul 20 TFUE conferă oricărei persoane care deține cetățenia unui stat membru statutul de cetățean al Uniunii, care are vocația de a fi statutul fundamental al resortisanților statelor membre (a se vedea Hotărârea din 30 iunie 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, punctul 70 și jurisprudența citată).
- 70 Cetățenia Uniunii conferă fiecărui cetățean al Uniunii un drept fundamental și individual de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și a restricțiilor prevăzute de tratate și a măsurilor adoptate în scopul aplicării acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 octombrie 2010, Lassal, C-162/09, EU:C:2010:592, punctul 29, și Hotărârea din 16 octombrie 2012, Ungaria/Slovenia, C-364/10, EU:C:2012:630, punctul 43).
- 71 Astfel cum Curtea a statuat la punctul 42 din Hotărârea din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), articolul 20 TFUE se opune unor măsuri naționale care au efectul de a-i priva pe cetățenii Uniunii de beneficiul efectiv al esenței drepturilor conferite de statutul lor de cetățean al Uniunii.
- 72 În schimb, dispozițiile din tratat care privesc cetățenia Uniunii nu conferă niciun drept autonom resortisanților unor state terțe (Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punctul 66, și Hotărârea din 8 mai 2013, Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 34).
- 73 Astfel, după cum s-a amintit la punctul 36 din prezenta hotărâre, eventualele drepturi conferite resortisanților unor state terțe prin dispozițiile din tratat privind cetățenia Uniunii nu sunt drepturi proprii ale resortisanților menționați, ci drepturi derivate din cele de care beneficiază cetățeanul

Uniunii. Finalitatea și justificarea respectivelor drepturi derivate se întemeiază pe constatarea că refuzul recunoașterii lor este de natură să aducă atingere, printre altele, libertății de circulație a cetățeanului Uniunii (Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punctele 67 și 68, precum și Hotărârea din 8 mai 2013, Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 35).

- 74 În această privință, Curtea a constatat deja că există situații foarte speciale în care, în pofida faptului că dreptul derivat privind dreptul de ședere al resortisanților statelor terțe nu este aplicabil și că cetățeanul Uniunii nu și-a exercitat libertatea de circulație, un drept de ședere trebuie totuși acordat unui resortisant al unui stat terț, membru al familiei cetățeanului menționat, în caz contrar existând riscul de a nu respecta efectul util al cetățeniei Uniunii de care se bucură acest din urmă resortisant în cazul în care, drept consecință a unui astfel de refuz, acel cetățean ar fi obligat, în fond, să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblu, împiedicându-l astfel să beneficieze în mod efectiv de substanța drepturilor pe care le conferă acest statut (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, punctele 43 și 44, Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Dereci și alții, C-256/11, EU:C:2011:734, punctele 66 și 67, Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punctul 71, Hotărârea din 8 mai 2013, Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 36, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 32).
- 75 Situațiile menționate mai sus se caracterizează prin faptul că, deși sunt guvernate de reglementări care intră *a priori* în competența statelor membre, și anume cele care privesc dreptul de intrare și de ședere al resortisanților unor țări terțe în afara domeniului de aplicare al dispozițiilor dreptului derivat, care, în anumite condiții, prevăd atribuirea unui astfel de drept, aceste situații au totuși un raport intrinsec cu libertatea de circulație și de ședere a unui cetățean al Uniunii, care se opune ca acest drept de intrare și de ședere să fie refuzat resortisanților menționați în statul membru în care are reședința cetățeanul respectiv, pentru a nu se aduce atingere acestei libertăți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punctul 72, și Hotărârea din 8 mai 2013, Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 37).
- 76 În speță, copiii domnului Rendón Marín, care au cetățenia unui stat membru, și anume cetățenia spaniolă și, respectiv, cea poloneză, beneficiază de statutul de cetățean al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2003, Garcia Avello, C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 21, precum și Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 25).
- 77 Prin urmare, în calitate de cetățeni ai Uniunii, copiii domnului Rendón Marín au dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul Uniunii și orice limitare a acestui drept intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.
- 78 Astfel, dacă domnului Rendón Marín, resortisant al unui stat terț, care exercită în mod exclusiv autoritatea părintească în privința acestor copii care i-au fost încredințați, i s-ar refuza șederea, iar aceasta ar avea drept consecință ca el să fie obligat să părăsească teritoriul Uniunii, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, ar putea rezulta o limitare a respectivului drept, mai precis a dreptului de ședere, acei copii putând fi obligați să îl însoțească pe domnul Rendón Marín și, așadar, să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblul său. Eventuala obligare a tatălui lor de a părăsi teritoriul Uniunii i-ar priva astfel de beneficiul efectiv al esenței drepturilor pe care le conferă totuși statutul lor de cetățeni ai Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Dereci și alții, C-256/11, EU:C:2011:734, punctul 67, Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punctul 71, Hotărârea din 8 mai 2013, Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 36, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctul 32).
- 79 Mai multe state membre care au prezentat observații au susținut că domnul Rendón Marín și copiii săi s-ar putea deplasa în Polonia, stat membru a cărui cetățenie o are fiica sa. În ceea ce îl privește, domnul Rendón Marín a afirmat în ședință că nu are nicio legătură cu familia mamei fiicei sale, care,

potrivit acestuia, nu are reședința în Polonia, și că nici el, nici copiii săi nu vorbesc limba polonă. În această privință, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, având în vedere toate împrejurările din cauza principală, domnul Rendón Marín, în calitate de părinte care exercită singur și efectiv autoritatea părintească în privința copiilor săi, poate, dacă este cazul, să beneficieze efectiv de dreptul derivat de a-i însoți și de a locui cu aceștia în Polonia, astfel încât un refuz al autorităților spaniole de a-i acorda un drept de ședere nu ar avea drept consecință obligarea copiilor persoanei interesate să părăsească teritoriul Uniunii privit în ansamblul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2013, Alokpa și Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punctele 34 și 35).

- 80 Sub rezerva verificărilor menționate la punctele 78 și 79 din prezenta hotărâre, din informațiile de care dispune Curtea pare să rezulte că situația în discuție în litigiul principal poate determina privarea copiilor domnului Rendón Marín de beneficiul efectiv al esenței drepturilor pe care le conferă statutul de cetățeni ai Uniunii și că, prin urmare, aceasta intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

Cu privire la posibilitatea de a introduce limitări ale unui drept de ședere derivat care decurge din articolul 20 TFUE

- 81 Trebuie subliniat că articolul 20 TFUE nu afectează posibilitatea statelor membre de a invoca o excepție legată, printre altele, de menținerea ordinii publice și a siguranței publice. În aceste condiții, întrucât situația domnului Rendón Marín intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, aprecierea acesteia trebuie să țină seama de dreptul la respectarea vieții private și de familie, astfel cum se prevede la articolul 7 din cartă, acest articol trebuind să fie interpretat, astfel cum s-a amintit la punctul 66 din prezenta hotărâre, în corelație cu obligația de a lua în considerare interesul superior al copilului, recunoscut la articolul 24 alineatul (2) din cartă.
- 82 În plus, astfel cum s-a amintit la punctul 58 din prezenta hotărâre, fiind o justificare a unei derogări de la dreptul de ședere al cetățenilor Uniunii sau al membrilor familiilor acestora, noțiunea de ordine publică și cea de securitate publică trebuie interpretate strict, astfel încât întinderea lor nu poate fi determinată în mod unilateral de statele membre fără controlul instituțiilor Uniunii.
- 83 Curtea a considerat astfel că noțiunea „ordine publică” presupune, în orice caz, pe lângă tulburarea ordinii sociale pe care o reprezintă orice încălcare a legii, existența unei amenințări reale, prezente și suficient de grave la adresa unui interes fundamental al societății. În ceea ce privește noțiunea „siguranță publică”, din jurisprudența Curții reiese că această noțiune acoperă atât securitatea internă a unui stat membru, cât și securitatea sa externă și că, prin urmare, atingerea adusă funcționării instituțiilor și a serviciilor publice esențiale, precum și supraviețuirea populației, ca și riscul unei perturbări grave a relațiilor externe sau a conviețuirii în pace a popoarelor ori atingerea adusă intereselor militare pot afecta siguranța publică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 noiembrie 2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, punctele 43 și 44, precum și Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctele 65 și 66).
- 84 În acest context, este necesar să se considere că, în cazul în care refuzul dreptului de ședere se întemeiază pe existența unei amenințări reale, prezente și suficient de grave la adresa ordinii publice sau a securității publice, ținând seama de infracțiunile săvârșite de un resortisant al unui stat terț care exercită în mod exclusiv autoritatea părintească în privința unor copii, cetățeni ai Uniunii, un astfel de refuz ar fi conform cu dreptul Uniunii.
- 85 În schimb, această concluzie nu poate fi trasă în mod automat numai pe baza antecedentelor penale ale persoanei interesate. Aceasta poate decurge, după caz, numai dintr-o apreciere concretă, efectuată de instanța de trimitere, a tuturor împrejurărilor actuale și pertinente ale speței, în lumina principiului proporționalității, a interesului superior al copilului și a drepturilor fundamentale a căror respectare este asigurată de Curte.

- 86 Această apreciere trebuie să ia astfel în considerare, printre altele, conduita persoanei în cauză, durata și caracterul legal al șederii persoanei interesate pe teritoriul statului membru în cauză, natura și gravitatea infracțiunii săvârșite, gradul de pericolozitate prezent a persoanei interesate pentru societate, vârsta copiilor în cauză și starea lor de sănătate, precum și situația lor familială și economică.
- 87 În consecință, articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care impune să se refuze în mod automat acordarea unui permis de ședere resortisantului unui stat terț, părinte al unor copii minori cetățeni ai Uniunii în privința cărora exercită în mod exclusiv autoritatea părintească, pentru simplul motiv că persoana interesată are antecedente penale, atunci când refuzul menționat are drept consecință faptul că acestor copii li se impune să părăsească teritoriul Uniunii.
- 88 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie să se răspundă la întrebarea adresată după cum urmează:
- articolul 21 TFUE și Directiva 2004/38 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale prin care se impune să se refuze în mod automat acordarea unui permis de ședere resortisantului unui stat terț, părinte al unui copil minor cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru decât statul membru gazdă, care se află în întreținerea sa și care are reședința împreună cu acesta în statul membru gazdă, pentru simplul motiv că are antecedente penale;
 - articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune aceleiași reglementări naționale care impune să se refuze în mod automat acordarea unui permis de ședere resortisantului unui stat terț, părinte al unor copii minori cetățeni ai Uniunii în privința cărora exercită în mod exclusiv autoritatea părintească, pentru simplul motiv că acesta are antecedente penale, atunci când respectivul refuz are drept consecință faptul că acestor copii li se impune să părăsească teritoriul Uniunii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 89 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 21 TFUE și Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE, se opun unei reglementări naționale prin care se impune să se refuze în mod automat acordarea unui permis de ședere resortisantului unui stat terț, părinte al unui copil minor cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru decât statul membru gazdă, care se află în întreținerea sa și care are reședința împreună cu acesta în statul membru gazdă, pentru simplul motiv că are antecedente penale.

Articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune aceleiași reglementări naționale care impune să se refuze în mod automat acordarea unui permis de ședere resortisantului unui stat terț, părinte al unor copii minori cetățeni ai Uniunii în privința cărora exercită în mod exclusiv

autoritatea părintească, pentru simplul motiv că acesta are antecedente penale, atunci când respectivul refuz are drept consecință faptul că acestor copii li se impune să părăsească teritoriul Uniunii Europene.

Semnături